

central authorities are largely expanded. That is why the question of the revision of income formation sources of local budgets, in particular tax revenues, is raised.

Local taxes, tax revenues, municipal treasury, inter-budget transfers, decentralization, budgetary system.

УДК 65.012.8.008.4:657.6

ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА АУДИТОРСЬКІ ПОСЛУГИ: ЇХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК

***І. В. Балла, А. О. Вольська, кандидати економічних наук
Подільський державний аграрно-технічний університет***

Висвітлено загальні аспекти інформаційно-консультаційної діяльності, необхідної в сучасних соціально-економічних умовах, наведено класифікацію послуг аудиторських фірм та розкрито взаємозв'язок між ними.

Інформаційно-консультаційна діяльність, інформаційні послуги, аудит, послуги аудиторських фірм, консультаційні послуги.

На сьогодні інформаційно-консультаційна діяльність відіграє важливу роль, адже реалізуючи інноваційну, наукову, освітню і соціальну функції та поєднуючи науку і освіту вона допомагає розвитку інформаційно-консультаційної діяльності в Україні [1, с. 36].

Організація інформаційно-консультаційної діяльності спрямована на вивчення організаційно-економічного механізму функціонування консалтингових формувань, універсальних принципів консультаційного процесу та його методологічного інструментарію [4, с. 11].

Інформаційні послуги набирають сучасного значення і їх сфера швидко розвивається. Вони містять різні типи постійних та одноразових послуг, за допомогою яких клієнти можуть знайомитись із практичними й теоретичними розробками в галузях, що мають важливе значення для їх ділової активності [2, с. 10].

Інформаційно-консультаційна діяльність існує в різних сферах, серед яких є і ринок послуг аудиторських фірм. Ділові контакти аудиторської фірми з підприємством-клієнтом зазвичай не обмежується аудитом. У межах комплексу послуг, запропонованого аудиторськими фірмами, використовується багато можливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням інформаційно-консультаційної діяльності присвячені роботи багатьох вчених, серед яких Д. Алексанов, Ван Ден Бен, С. Джонсон, Т. Кальна-Дубінюк, М. Кропивко та інші.

Дослідженням аудиторської діяльності займаються такі відомі вчені, як Ф. Бутинець, Я. Гончарук, Л. Кулаковська, В. Рудницький, Б. Усач.

Мета дослідження – визначити взаємозв'язок між інформаційно-консультаційною діяльністю та послугами аудиторських фірм.

Виклад основного матеріалу. Під послугами аудиторських фірм розуміють послуги, які аудитори, керуючись чинним законодавством, можуть надавати клієнтам окрім проведення аудиту. За замовленням клієнта аудиторські фірми надають:

а) якісну оцінку діяльності господарюючого суб'єкта з точки зору ефективності ведення господарства та результативності його роботи;

б) консультативні послуги з питань управління, оподаткування, впровадження інформаційних технологій та з інших проблем [5, с. 35].

Вони вимагають від аудиторів-виконавців професійної компетентності у сфері бухгалтерського обліку, аудиту, організації фінансів, оподаткування, господарського права, економічного аналізу тощо.

Виконання послуг аудиторських фірм вимагає від аудитора:

- діяти відповідно до завдання, виконання якого чекає від них замовник, сформульованого у письмовому вигляді (у формі договору або контракту, технічного завдання, листа-зобов'язання, письмового запиту). Завдання повинно містити найменування і код послуги аудиторської фірми, перелік джерел інформації, наданої для опрацювання, перелік документів, що створюються при наданні послуг, а також вказувати носії (паперовий, електронний або інший) цих документів;

- планувати порядок виконання робіт чи надання послуг;

- документувати хід виконання робіт;

- чітко розмежовувати відповідальність і функції виконавців при виконанні частини сторонніми організаціями або співробітниками, які не входять до штату аудиторської фірми;

- розроблювати форми звітності для видів робіт або послуг, які найчастіше виконуються;

- контролювати якість виконаних робіт або наданих послуг;

- готувати за наслідками виконаних робіт підсумкові документи.

Послуги аудиторських фірм класифікуються за змістом та за принципом сумісності [5, с. 37].

До послуг аудиторських фірм за змістом відносять:

а) послуги дії;

б) послуги контролю;

в) інформаційні послуги.

До послуг аудиторських фірм за принципом сумісності належать:

- послуги, несумісні з проведенням у господарюючого суб'єкта обов'язкового аудиту;

- послуги, що сумісні з проведенням у господарюючого суб'єкта обов'язкового аудиту.

До послуг дії відносять послуги зі складання документів, склад яких передбачено договором з клієнтом, і таких, яких раніше не було.

До послуг контролю належать послуги з перевірки документів на предмет їх відповідності критеріям, узгодженим аудиторською фірмою з клієнтом; контроль ведення обліку та складання звітності; контроль нарахування й сплати податків та інших обов'язкових платежів; тестування бухгалтерського персоналу клієнта тощо.

До інформаційних послуг належать:

а) послуги з підготовки усних та письмових консультацій з різних питань;

б) проведення навчальних семінарів, круглих столів;

в) інформаційне обслуговування;

г) видання методичних рекомендацій тощо;

д) підвищення кваліфікації та навчання персоналу клієнта;

е) наукова розробка, видання методичних посібників і рекомендацій з бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу, господарської діяльності, аудиту, господарського права;

ж) автоматизація бухгалтерського обліку, складання бухгалтерської звітності, розрахунків за податками і платежами, аналізу господарської діяльності, аудиту тощо.

Несумісні з проведенням у господарюючого суб'єкта обов'язкового аудиту послуги включають: ведення бухгалтерського обліку; відновлення бухгалтерського обліку; складання і захист бухгалтерської та податкової звітності в податкових органах.

До послуг, сумісних з проведенням у господарюючого суб'єкта обов'язкового аудиту належать: проведення ініціативного аудиту; оцінка активів і пасивів, економічних та інвестиційних проектів, економічної безпеки, систем бухгалтерського обліку й організації внутрішнього контролю; покращення та контроль ведення обліку і складання звітності; організація бухгалтерського обліку; удосконалення діючої системи бухгалтерського обліку; контроль нарахування і сплати податків та інших обов'язкових платежів; проведення економічного та фінансового аналізу діяльності підприємства; представлення інтересів клієнта за дорученнями перед третіми особами; експертне обслуговування; підбір і тестування облікового персоналу та персоналу аудиторських фірм; проведення семінарів, підвищення кваліфікації, навчання облікового персоналу підприємства; видання методичних посібників із бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу, аудиту; консультування з питань фінансового, податкового, банківського та іншого господарського законодавства, інвестиційної діяльності, менеджменту, маркетингу, оптимізації оподаткування, реєстрації, реорганізації та ліквідації підприємства, інформаційне, експертне обслуговування; автоматизація бухгалтерського обліку.

Підбір і тестування персоналу – продовження послуги з організації бухгалтерського обліку. Аудиторська фірма за певний період часу підбирає та готує до роботи в бухгалтерії підприємства штат співробітників, починаючи від бухгалтерів з окремих ділянок (автоматизованих робочих місць) обліку та закінчуючи головним бухгалтером і фінансовим директором.

Даний вид послуг передбачає:

- підготовку і навчання бухгалтерів (початковий курс);
- навчання веденню бухгалтерського обліку на комп'ютерах;
- підготовку спеціалістів до складання іспитів для отримання кваліфікаційного атестату.

Найбільш якісно такі види послуг надають аудиторські фірми, які створені або діють на базі вищих навчальних закладів, науково-дослідних інститутів тощо [5, с. 42].

Проведення семінарів, підвищення кваліфікації облікового персоналу підприємств передбачає читання курсів, лекцій, проведення практичних занять, семінарів. Для цього аудиторські фірми залучають провідних спеціалістів державної податкової служби, викладачів навчальних закладів та інших кваліфікованих спеціалістів.

Співробітники аудиторської фірми звертають увагу учасників семінарів на зміни в цивільному, податковому та іншому законодавстві, що відбулися за певний період, надають коментарі з нормативних актів, що стосуються ведення бухгалтерського обліку, проводять аналіз типових помилок під час ведення обліку та складання звітності, відповідають на запитання учасників семінару.

Також аудиторська фірма може здійснювати інформування співробітників клієнта про нові наукові та технічні досягнення з їх одночасним впровадженням в господарську діяльність шляхом проведення, крім наукових, семінарів та навчання на курсах підвищення кваліфікації. У результаті спільної роботи аудиторів і співробітників фірми-клієнта відбувається підвищення кваліфікації останніх, а також вирішуються конкретні управлінські проблеми.

Видання методичних розробок з бухгалтерського обліку, оподаткування, аналізу та аудиту виконується, як правило, великими аудиторськими фірмами, що мають колективи авторів для розробки методичної, навчальної та спеціальної літератури за певною тематикою, а також поліграфічну базу.

Аудиторські фірми можуть надавати послуги з підбору посібників, починаючи з рекомендацій з підписки на періодичну літературу, галузеві та спеціалізовані видання, і закінчуючи підбором довідників та програмного забезпечення для комп'ютерів.

Консультаційні послуги – це вид послуг, що найменше піддається точному визначенню.

Згідно із Законом України «Про аудиторську діяльність», аудиторські послуги у вигляді консультацій можуть надаватися на підставі договору, письмового або усного звернення замовника до аудитора (аудиторської фірми) [6].

Консультаційні послуги передбачають підготовку роз'яснень із питань оподаткування, захист інтересів при накладанні штрафних санкцій за порушення податкового законодавства, рекомендацій з організації первинного обліку, облікових рішень, що відповідають укладеним підприємством господарським договором.

Своєчасне надання консультаційної допомоги дозволяє підприємству попередити недоліки в обліку і помилки при складанні звітності. Поточне консультування здійснюється аудитором протягом цілого року. Це дає можливість підприємству запобігти можливим недолікам, застрахуватися від їх виникнення й забезпечити складання достовірної звітності [5, с. 43].

Крім перелічених послуг, проводяться перевірки звітності, стану обліку, стану збереженості майна, стану внутрішнього контролю; оцінка майна: при банкрутстві, при успадкуванні, при розподілі майна або злитті підприємств; аналіз, прогнозування і розробка рекомендацій тощо.

Позитивна роль усних консультацій при безпосередньому спілкуванні із замовником дає змогу спільними зусиллями вирішувати складні проблеми [3, с. 109]. При цьому, зазвичай, в обговоренні бере участь група співробітників клієнта, що дозволяє розглядати проблему більш об'єктивно, враховувати специфічні особливості ситуації, що склалася на підприємстві. Надання консультацій оформлюють довідкою, в якій висвітлюють основні положення проблем, що обговорювалися, та прийняті рішення.

При складанні відповідей аудитор користується всіма існуючими інформаційно-довідковими системами, із яких він не тільки черпає необхідні знання, але й використовує витяги із документів для підтвердження своїх рекомендацій і висновків.

Зростання попиту на подібні послуги спостерігається перед здачею та відразу після здачі річної звітності. Справа в тому, що за результатами перевірок річних балансів аудитор, зазвичай, виявляють суттєві помилки у бухгалтерському обліку, яких можна було б уникнути. Але для цього аудитора потрібно було запросити для спільної роботи заздалегідь, до здачі звітності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Як видно з вищевикладеного, інформаційно-консультаційна діяльність нерозривно пов'язана із наданням аудиторських послуг та бухгалтерським обліком, оскільки консультаційні та інформаційні послуги безпосередньо входять до послуг, які надають аудиторські фірми.

Список літератури

1. Сільськогосподарська дорадча діяльність : навч. посіб. для дистанційного навчання / [Т. П. Кальна-Дубінюк, І. П. Кудінова, Л. Х. Рибак, Л. М. Середа]. – Ніжин : Лисенко М. М., 2014. – 344 с.
2. Кудінова І. П. Організація навчання в інформаційно-консультаційній діяльності : навч. посіб. / І. П. Кудінова. – Ніжин : Лисенко М. М., 2010. – 208 с.
3. Основи аграрного консалтингу : підруч. / [М. Ф. Кропивко, Т. П. Кальна-Дубінюк, М. Ф. Безкровний, І. М. Криворучко]. – К. : Освітня книга, 2006. – 224 с.
4. Організація інформаційно-консультаційної діяльності : навч. посіб. / за ред. М. Ф. Безкровного. – К. : Каравела, 2008. – 450 с.
5. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підруч. для студ. спец. «Облік і аудит» вищ. навч. закл. – 3-тє вид., доп. і перероб. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : Рута, 2006. – 512 с.

6. Про аудиторську діяльність : закон України від 22.04.1993 р. № 3125-XII, у редакції від 14.09.2006 р. № 140-V [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

Освещены общие аспекты информационно-консультационной деятельности, необходимой в современных социально-экономических условиях, представлена классификация услуг аудиторских фирм и раскрыта взаимосвязь между ними.

Информационно-консультационная деятельность, информационные услуги, аудит, услуги аудиторских фирм, консультационные услуги.

In the article general aspects are reflected informatively consultative to activity which is necessary in modern socio-economic terms, and also classification of services of auditing firms is resulted and intercommunication is exposed between them.

Informatively consultative activity, informative services, audit, services of auditing firms, consultative services.

УДК 379.845

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ ТА РОЛЬ ДОРАДНИЦТВА В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

О. І. Бас, здобувач*

Проаналізовано ситуацію в Україні щодо розвитку туризму, наведено приклади розвитку туризму в умовах економічної кризи в інших країнах, визначено критерії дорадника, обґрунтовано необхідність створення сприятливих умов для навчання сільського населення у сфері туризму.

Сільський туризм, критерії, дорадник, економічна криза.

Сучасні умови розвитку України характеризуються нестійкою економічною ситуацією і потребують інновацій в усіх сферах діяльності. Важливим напрямом стає розвиток сільського туризму та дорадчої діяльності.

Завдяки накопиченому навчально-науковому потенціалу та практичному досвіду в цьому, Україна може досягти значного успіху в розвитку туризму на селі за підтримки дорадництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання організації дорадчої діяльності досліджували відомі зарубіжні та вітчизняні вчені: С. Джонсон, В. Рів'єра, М. Кропивко, Т. Кальна-Дубінюк [1–3]. Розробки,

* Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Т. П. Кальна-Дубінюк
© О. І. Бас, 2015